

GÜLŞEN-İ RÂZ

Şebüsterî

Derleyen: Metin Bobaroğlu

- Hakikatte pek hızlı dönüp duran tek bir “nokta”dan başka bir şey yok... Varlık bundan ibaret.
- Ahad, Ahmed'in "m" (mim)inde göründü.
- "İyi düşünce" için gönlü arıtmak gerek.
- Her şey zıddıyla meydana çıkar.
- Tanrı'nın “zât”ını düşünmek boştur, saçmadır.
- Âlemi baştan başa bir ayna bil. Her zerrede yüzlerce güneş parlıyor.
- Bir zerreyi bile yerinden oynatsan, baştan başa bütün âlem bozulur gider.
- Her şey başı dönmüş, hayran bir halde, daima dönmekteler, fakat daima hapis içindeler. Varlıklarından soyunup duruyorlar, daima da varlığa bürünmekteler. Hepsi de daima harekette, hepsi de daima varlık âleminde sâkin.
- O, bir günü bir yıl olan âlem hangi âlem?
- Önüne çıkana dalıp kalma, geç onlardan!
- Âlemi baştan başa kendinde gör.
- İnsan sûreti varlığın en sonunda meydana geldi, ama iki âlem de onun hizmetçisi oldu.
- İnsan üstünlük bakımından son değildir, gâî illet (ereksel neden) olduğundan en son zuhur etmiştir.
- Meleklerin ibadet ettikleri Tanrı aksi sensin, o yüzden sana secde ettiler.
- Düşüncenin sonu “hayret”ten ibarettir.
- Önündeki şu perde kalktı mı ne mezhebin hükmü kalır ne de dinin!
- Bütün şeriat hükümleri “sen”le “ben”den doğar. Arada senle ben kalmayınca kâbe nedir, havra nedir, kilise ne?
- Sen, birliğin ta kendisi olan topluluksun. Sen, çokluk halinde zuhur eden birsin.
- Tam ve kâmil insan o adama derler ki sultan iken kulluk eder.
- Şeriat kabuktur, hakikat iç. Bu ikisinin arası da tarikattır.

- Vahdete (birlik) mani olan şeyleri kendinden uzaklaştırmadıkça gönül evinin içine nur vurmaz.
 - Araz (ilinek) fanidir, cevher (töz) de arazlardan meydana gelmekte... Fani arazlardan meydana gelen cevher nasıl var olabilir? Söylesene!
 - "Mümkün", üstündeki "imkân" tozunu silkti mi vacip'ten (zorunluk) başka bir şey kalmaz.
 - Hiçbir cevher araz var olmadıkça var olamaz. Araz da nedir? Bir an için varlık sahasında görünen, iki zaman içinde baki kalmayan bir şey!
 - Burada kavuşmak, hayali terk etmekten ibarettir, gözünün önünden hayal kalktı mı kavuştun gitti.
 - Kendine, kendi varlığına tutuldun mu bütün âlem baştan başa sana hicap (örtü) kesilir.
 - Halle, zevkle elde edilen amel (edim), dedikodudan ibaret olan zahir bilgisinden çok iyidir.
 - Âlemde hiçbir şey iki an içinde baki değildir. Her şey öldüğü anda yeniden doğmaktadır.
 - Haller, âdet edinince huy olur.
 - Gönül ehli olanlar bir mânâyı anlatırken bir benzeriyle söyler, anlatırlar.
 - Çek şarabı da seni senden kurtarsın, katra olan varlığın umman kesilsin. Sürahisi sevgilinin yüzü, kadehi sevgilinin şaraplar için sarhoş gözleri olan şarabı iç.
 - Şarap satan erlerin eteğine sarılan şeyhlikten de usanmıştır, dervişlikten de.
- Şeyhlik nedir, dervişlik ne? Bu ne bağıdır ki burası, züht ve takva yeri mi? Bu ne delilik?
- Bu makamda put, aşk ve birlik mazharıdır; zünnar kuşanmak da hizmete bağlanmaktır.
 - Müslüman, puta tapmak nedir bilseydi, dinin puta tapmaktan ibaret olduğunu anlardı.
 - Gerçek küfür kime yüz gösterirse, o kimse mecazi Müslümanlıktan uyanır.
 - Zahire kapılan adamlar dağınıklığa topluluk derler, bir eşeği de kendilerine şeyh yaparlar.
- Ne şaşılacak şey! Şimdi ululuk bilgisizlere düştü, onun için halkın hali kötüleşti.
- Arada ne yumuşaklıkla muamele kaldı ne hayâ... Hiç kimse bilgisizlikten utanmıyor.
 - Soy sop da nedir ki? Sen sana uygun olan adamı ara... Hakka yüz tut, soyu soppu bırak.
 - Arada şehvet olmasaydı bütün soylar soplar masaldan ibaret olurdu.
 - Ana baba dediğin de kim oluyor demiyorum ha... Onları sayman, dünyada o suretle yaşayıp geçinmen lâzım.
 - Nerde olursan ol nefsinin zıddına hareket ettin mi kurtuldun.